16 jaar, No. 56. — 's HERTOGENBOSCH, Donderdag 9 Mei 1844.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad

...DERE VERUM QUOD VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad. . ƒ 12.
Franco per post. » 14.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

De kracht der waarheid.

Vervolg van het vorig nummer.

De bisschoppen van Chartres en Châlons, waarbij zich later die van Langres gevoegd heeft, hadden de aandacht van het publiek gevestigd op het onderwijs, door eenige vrij hevige artikelen, die zij door middel der dagbladen, tegen het philosophisch onderwijs hadden gerigt.

Daaruit ontstond een strijd tusschen *L'Univers* en de ministerieele en andere bladen, welke heftig en bitter gevoerd werd. Tegen de uit de eigen schriften der professoren geputte beschuldigingen van ongeloof en versmading van het Christendom, werd door de verdedigers der universiteit niets ingebragt, dan een onbezonnen stelsel van schreeuwende lasteringen. Zelfs hadden sommige professoren de onvoorzigtige onbeschaamdheid, den strijd in de scholen der universiteit over te brengen, en daar eene ongehoorde opeenstapeling van verdichte hatelijkheden tegen de geestelijkheid uit te kramen met eene stoutheid, die van de verregaandste vijandelijkheid getuigt.

Reeds begonnen sommige Katholijken bevreesd te worden over de gevolgen van eenen twist, die van de zijde der universiteit met dusdanige wapenen gevoerd werd; en er waren er niet weinigen, die het betreurden en afkeurden, dat bisschoppen denzelven openlijk en met die warmte hadden aangevangen.

De uitkomst heeft evenwel geleerd, dat de moedige krachtige taal dier bisschoppen noodig was, om het Katholijke Frankrijk uit den doodslaap op te wekken, en dat juist alleen de hevigheid der beschuldiging, met den daaruit gevolgden vijandigen pennestrijd redding kan aanbrengen. Zonder die warmte, waarmede het monopolie werd aangetast, had nooit de strijd zoo veel gerucht kunnen maken. En de verbittering welke die warmte veroorzaakte, heeft in plaats van kwaad te doen, integendeel veel goed aangebragt.

De verdedigers van het monopolie, die welligt gezwegen zouden hebben, indien de zaak niet met zooveel energie, en zoo als zij het noemen, met zooveel verergernis, ware aangetast, zagen zich genoodzaakt te spreken, toen genoemde bisschoppen door hunnen moedigen stap in het publiek optraden en algemeen opzien baarden. De pijl, dien zij tegen de universiteit hadden getrokken was des te doodelijker, hoe meer hij met drift was afgeworpen. Daardoor was het dat de bisschoppelijke stem, welke nog nooit in dagbladen gesproken had, des te grooter algemeene verwondering baarde, de bezorgdheid en onrust der Katholijken voor de opvoeding hunner kinderen vertiendubbelde, en de vijanden der vrijheid eenen slag toebragt zoo gevoelig, zoo diep wondend, zoo doodelijk, dat zij in hunnen verschrikten ijver alle palen der waardigheid en waarheid te buiten gingen. Men was onbedacht genoeg, om in al hunne dagbladen, en in de lessen van sommige professoren een stelsel van leugen en laster tegen de geestelijkheid te organiseeren, en niemand hunner bezat de noodige bezadigdheid, om te kunnen vermoeden, dat men juist door dien schandelijken laster daadwerkelijk bewees, wat de bisschoppen ter beschuldiging hadden ingebragt. De verdediging zelve der universiteits-mannen, was het krachtigste wapen, dat men de bisschoppen in de hand kon geven. Zij hebben ook niet nagelaten, daarvan gebruik te maken.

De minister van onderwijs, de heer Villemain, die een ontwerp van wet had voorgedragen, waarin de vrijheid van onderwijs moest worden geregeld, maar waarin hij minister zich voorstelde de kluisters van het monopolie te wettigen, schijnt op dien onverwachten aanval niet bedacht te zijn geweest. Althans men kan het alleen aan zijne verslagenheid toeschrijven, dat hij van zijnen kollega, den minister der eeredienst en vorderde, eenen der bisschoppen voor den staatsraad te trekken, ten einde dezen van *misbruik van magt* te beschuldigen; als wilde hij door een *coup de massue* het episkopaat tot zwijgen brengen.

Deze bespottelijke staatsraadverklaring, welke den edelen bisschop niet kon treffen, had geen ander gevolg, dan dat de zaak meer luchtbaar werd ten voordeele der vrijheid en dat meerdere bisschoppen opstonden om *openlijk* tegen de voornemens der regering te protesteeren.

De aartsbisschop van Parijs, aan het hoofd zijner onderhoorige bisschoppen maakte een vertoog openbaar, waarin het vraagpunt met het hem eigen talent en zijne bekende bedaardheid werd toegelicht. Het was een gevolg van den *coup de massue* van den heer Villemain, die andermaal den heer Martin wist over te halen, om nu den aartsbisschop, niet door den staatsraad maar door zich zelven te bestraffen. Het waardige antwoord van Mgr. Affre stelde den minister van eerediensten op zijne plaats; en bijna geheel het episkopaat van Frankrijk rekende het zich tot eer openlijk deszelfs adhaesie aan dat antwoord te geven.

Alle bisschoppen diénden vertogen in, waarvan het grootste gedeelte door de bisschoppen zelven werd openbaar gemaakt. En zoo stond nu geheel de fransche geestelijkheid tegenover de universiteit, voor de balie der publieke opinie, eene heilige zaak verdedigende, welke over de toekomst van Frankrijk zal beslissen.

Wie ziet niet, welken grooten stap daardoor het vraagpunt gedaan heeft? Talent en waarheid en waardigheid stonden hier tegenover talent en leugen en laagheid. De uitslag van zulk eenen strijd kan niet twijfelachtig zijn.

Vervolgingen, ingesteld tegen geestelijken, welke de universiteit misschien met een weinig te veel vuur bestreden hadden, maar welke toch iedere beschuldiging, die zij inbragten, voor de jury wisten te verdedigen, de veroordeeling van een hunner, de abt Kombalot, de vrijspreking van den anderen, de abt Moutonnet, hoezeer deze heviger was geweest in uitdrukking en beschuldiging, dan de eerste: alles werkte te zamen, om de zaak iederen dag nog in belangstelling en gewigt te doen stijgen, tot dat eindelijk de debatten over het wetsontwerp van onderwijs werden geopend in de kamer der pairs, waar zij bijna 14 dagen geduurd hebben en nog duren, en iederen dag eene nieuwe zegepraal voor de vrijheid aanbrengen.

SPANJE.

Uit Madrid alhier ontvangen berigten [illegible] dat eene wijziging in het Ministerie thans [illegible] mijdelijk is, daar de tweedragt openlijk [illegible] barsten door de volgende omstandigheid: De Minister van Marine heeft den admiraal Romay verzocht verantwoording te doen van de uitgaven van zijn departement, waarop deze terstond zijn [illegible] heeft ingezonden, terwijl alle onder zijne bevelen staande officieren verklaarden dat zij [illegible] zouden handelen, zoo de Minister bij zijn besluit volhardde. De Raad vergaderde daarop, waarin den Minister van Marine de hevigste en bitterste verwijten werden toegevoegd, welke hij op deze

zelfden toen beantwoordde, en men ging verstoord uiteen. Toen de generaal Narvaez dit vernomen had, gaf hij hiervan verslag aan de Koningin-Moeder, en er is bepaald dat het Ministerie in den kortst mogelijken tijd zal worden gewijzigd.

— Eene telegraphische depêche uit Madrid meldt, dat al de ministers hun ontslag hebben genomen. De koningin heeft hunne demissie aangenomen en den generaal Narvaez met de zamenstelling van een nieuw kabinet belast. De heer Bravo en zijne kollega's hebben H. M. beloofd, hunne opvolgers te zullen ondersteunen. Madrid is rustig.

FRANKRIJK

De beraadslaging over art. 1 der wet op het onderwijs, houdt steeds de kamer der Pairs bezig. Het wijsgeerig onderwijs waarover dit artikel hoofdzakelijk handelt, vond een' verdediger in den heer Cousin, doch daartegen warme bestrijders in de heeren de Boissy en de Montalivet. « Men, is zoo » ver gekomen, riep de laatste uit, te beweren, » dat de leerstelsels van alle eerediensten geheel » en al aan het onderwijs der wijsbegeerte vreemd » moeten zijn! Doch ik voor mij ontken dit. »

En tot groote ergernis van den heer Cousin, werd dit gezegde door de kamer toegejuicht. De spreker eindigde met het voorstellen van een amendement, inhoudende dat het onderwijs der wijsbegeerte zich tot de *eerste beginselen* dier wetenschap zal bepalen.

Dit voorstel werd ondersteund bij den heer de Segur Lamoignon en werd door de kommissie zelve niet geheel afgekeurd, althans in de volgende zitting deed zij bij monde van haren rapporteur, de hertog de Broglie een voorstel, hetwelk het oorspronkelijk artikel nog al merkelijk wijzigde en eene meer vrijzinnige bepaling ten aanzien van het examen der kandidaten in de letteren inhield. Dit nieuwe voorstel werd door den heer Pelet de la Lozère bestreden, en door den heer de Portalis ondersteund. De minister van onderwijs heeft slechts voorwaardelijk zijnen bijval aan hetzelve gegeven.

Deze langdurige debatten geven ons nog al hoop op de zegepraal der goede zaak.

Mogt de kamer der Pairs Frankrijk met eene wet begiftigen, in den zin zoo als die door allen welke opregt aan hun geloof gehecht zijn, gewenscht wordt, zij zou zich daardoor eeuwige aanspraak op de dankbaarheid van alle ware Franschen verwerven!

— De toespraak des Aarts-Bisschops van Parijs, was van den volgenden inhoud:

» Sire, wij komen aan Uwe Majesteit met onze eerbiedige hulde, de gevoelens uitdrukken, die met onzen tegenwoordigen toestand het meest overeenkomstig zijn. Nooit zullen wij kunnen toestemmen, dat de Staat door den vrede en de vrijheid der Kerk, of de Kerk door de grootheid en den voorspoed van den Staat zou moeten lijden. Die overtuiging, welke, zes honderd jaren geleden, een heilig Fransch leeraar [de H. Bernhard], de eer zijner eeuw door zijn genie, en de eer van het Priesterschap door de heldhaftigheid zijner deugden, wereldkundig maakte, is ook die van de geestelijkheid en van den Aartsbisschop van Parijs. Zij scheppen er behagen in, Sire, om die jegens U uit te drukken, als een ondubbelzinnig bewijs van de regtschapenheid hunner bedoelingen, en als den zekersten waarborg voor hunne hoop. Gaarne zeggen zij het u, dat Frankrijk hun te dierbaar is, om aan iemand den roem af te staan, van meer dan zij aan de wetten van dat land onderworpen, meer geneigd te zijn voor de bevordering van deszelfs geluk. God verhoede dat de weldaden mannen ongevoelig vinden, die gewoon zijn, om in eene daad van regtvaardigheid eene beweegreden tot erkentelijkheid en in de vrijheid van hunnen werkkring een nieuw middel tot het meer geëerbiedigd maken van het openbaar gezag zelf te zien! Die toewijding zal door de hooge wijsheid des Konings begrepen, daaraan zal door hem de voorkeur worden gegeven. Hij acht die onze zending des vredes om het karakter van getrouwheid waardig om te reven nuttig voor [illegible] godsdienst als voor het vaderland. Waarom voor ons, Sire, [illegible] den opregten wensch [illegible] voegen, [illegible] koesteren, dat God voortga zijne overvloedigste zegeningen over Uwe Majesteit en over zijn doorluchtig gezin uit te storten."

De Koning heeft daarop geantwoord:

» Ik dank U, mijnheer de aartsbisschop, voor de wenschen, die gij mij persoonlijk en in naam der Parijssche geestelijkheid aanbiedt. Ik meende zoo veel waarborgen gegeven te hebben van mijnen wil om de vrijheid van godsdienst te handhaven, en de geestelijkheid niet al den daaraan verschuldigden [illegible] en vereering te onthouden, dat het welligt nutteloos was, om mij dit op de wijze waarop ik dit zoo even gehoord heb, te herinneren. Wat ik u kan zeggen, mijnheer de aartsbisschop, en wat gij reeds weet, is, dat de geestelijkheid op al mijne welwillendheid, op al mijne belangstelling, en tevens op de standvastigheid mijner pogingen rekenen kan, om aan Frankrijk de weldaden der godsdienst te verzekeren, opdat deze voortga met te gelijk de beste waarborg tegen de ondeugden die wanorden in de maatschappij doen geboren worden, te zijn en de bron van al de deugden, die het geluk der menschen verzekeren."

— Het grootst gedeelte der Parijssche dagbladen gispen de aanspraak van Mgr. den Aartsbisschop van Parijs, en roemen het antwoord des konings. Wij laten onzen lezers te beoordeelen of de toespraak van den kerkvoogd, het eenigszins norsche en harde antwoord van den koning verdiende.

Wij, voor ons zijn van het gevoelen van *l'Univers*. « Dit kleine incident, zegt deze, is zonder het minste gewigt. Menschelijker wijze gesproken, is de Kerk sterk door de grondwet en niet door den wil van den persoon des konings. » (*J. d. B.*)

— Eindelijk heeft er in de kamer der Pairs eene stemming over de kwestie van het onderwijs plaats gehad, en die stemming is van een gunstig voorteeken. Dezelve betreft het 1e artikel van het ontwerp. Na dat nog in de zitting van den 4 mei de heeren de Barthelemy en de Broglie het woord hadden gevoerd, heeft de kamer het door de kommissie voorgestelde amendement aangenomen. Zoo als men weet is dit van den volgenden inhoud:

« De inhoud en de vorm van het examen voor » kandidaten in de letteren, zal worden geregeld » bij een besluit te nemen als de reglementen van » openbaar beheer. »

Dit wil zeggen dat de minister het gevoelen van den universiteitsraad zal inwinnen, dat dit gevoelen aan de goedkeuring van het kabinet zal onderworpen, vervolgens door den staatsraad onderzocht, dan wederom bij den ministerraad teruggebragt, en eindelijk bij koninklijk besluit zal uitgevaardigd worden. Het valt dadelijk in het oog dat de mandarijns van den universiteitsraad zoodoende slechts bedienden zullen zijn, belast om eenen arbeid voor te bereiden, geheel en al onafhankelijk van hun gezag en van hunne bekrachtiging.

Dit is eene gevoelige vernedering voor den universiteitsraad, welke tot heden in zake het examen alles naar zijn goedvinden regelde, en daardoor eenen overwegenden invloed op de openbare en bijzondere scholen verkreeg. Zijn rijk is bijgevolg ten einde, zijne oppermagt is geknakt; de kamer heeft eenen geduchtigen stoot aan het monopolie toegebragt: die geeft ons hoop dat zij ook iets ten gunste der vrijheid zal doen.

Wij mogen niet onopgemerkt doen voorbijgaan, dat het bovengezegde besluit, door de kamer schier met eenparigheid van stemmen genomen is. De heeren Villemain, Cousin, Rossi en de overige universiteitsmannen waren de eenigen die tegenstemden.

BELGIE

De Belgische kamer van vertegenwoordigers heeft den 3den Mei de over de aanhangige voorstellen wegens de differentiële regten met open deuren beginnen te beraadslagen. Tot dat oogenblik waren de zittingen was den vorigen dag, op voorstel van den heer Lebeau, besloten. Den 3den hebben vier redenaars, de heeren de Foere, Desmet, Rodenbach en Lesoinne over het genoemde onderwerp het woord gevoerd. Zij hebben zich, met uitzondering van den laatsten, voor het invoeren van differentiële regten gestemd, doch geen hunner kon zijne goedkeuring aan de daaromtrent in beraadslaging gebragte voorstellen geven.

Een en negentig Antwerpsche scheepsreeders groothandelaars en makelaars hebben thans een stuk bij de kamer van vertegenwoordigers ingezonden, waarbij zij verklaren, dat de uit hunne stad bij de regering ingekomene voorstellen wegens de differentiële regten beginselen inhouden, die zij strijdig achten met het algemeen belang des koophandels.

Bij den aanvang der zitting van de kamer der vertegenwoordigers van den 3den, is het centraal verslag wegens de wet op den tabak uitgebragt. Het strekt, om het ministeriele voorstel deswege aanmerkelijk te wijzigen en de belasting op den tabak niet bij het debiet of bij de fabrikatie, maar bij wijze van akcijns, te heffen. Die akcijns zou, onafhankelijk van de thans bestaande inkomende regten, voor den inlandschen tabak 20 franken en voor den buitenlandsche 30 franken per 10 kilogrammes (Ned. ponden) bedragen.

De dag waarop over dit onderwerp zal worden beraadslaagd, is nog niet bepaald.

NEDERLAND

'sBOSCH 7 Mei. Men verneemt dat er op dit oogenblik bij en door de kamer van koophandel dezer stad, briefwisseling wordt gevoerd over twee nieuwe plannen van spoorwegen, welke, voor onze stad niet alleen, maar voor de gansche provincie van een onberekenbaar nut zouden wezen, en deze handel dezer streken zou schakelen aan den grooten handelsomloop welke thans door de spoorwegen wordt daargesteld, en waarvan Noord-Braband tot dus verre geheel is afgesneden. Ten noorden en ten zuiden wordt die provincie, als het ware, omarmd door twee kolossale linien, en blijft tusschen dezelven verwaarloosd liggen. Er was koncessie aangevraagd om eenen spoorweg te mogen leggen van 's Hertogenbosch langs Tilburg en Breda op de Belgische grenzen: die aanvraag is afgewezen. Er bestond hoop dat de spoorweg van Arnhem op Keulen zou gelegd zijn op Nijmegen, langs den linker Rijnoever, waardoor het aan Noord-Braband gemakkelijker zou zijn geweest zich aan dien spoorweg aanteslniten: die hoop schijnt verijdeld. Thans zou er een nieuw plan op handen zijn om eenen spoorweg van Antwerpen op Amsterdam te leggen en tevens een tweede plan om eenen zoodanigen weg van Dusseldorp op Roermond en 's Hertogenbosch te ondernemen. Het is genoeg zoodanige plannen te vermelden, om het hooge nut er van te doen inzien. De provinciale en plaatselijke autoriteiten zullen gewis niet achterlijk zijn, zich aan zoodanige levensvraagstukken te laten gelegen liggen, en alle krachten in te spannen om de uitvoering van dergelijke plannen te doen gelukken.

TILBURG den 7 Mei. Gisteren middernacht heeft Z. M. de terugreis naar de residentie aangenomen, en is aldaar circa half zeven in den morgenstond gearriveerd. Wij hadden ons gevleid, zoo als men eerst te kennen gaf, hoogstdenzelve nog een' dag langer te bezitten.

Z. M. heeft aan verschillende personen, welke alhier van alle kanten in menigte aleijd zamenvloeijen audientie verleend, de Bisschop van Gerra de heeren J. A. Mutsaers, lid der tweede kamer

M. Mutsaers, lid der gedeputeerde staten dezer provintie, Diepen, Majoor der schutterij, H. Vreede, laatst benoemd plaatsvervangend kantonregter, de Burgemeester en eenige anderen hebben de eer gehad, bij Z. M. te worden toegelaten.

De laatste dag heeft Z. M. Z. Exc. den Staatsraad Gouverneur, met den heer griffier E. X. Verheyen ontvangen, welke met den Bisschop van Gerra, den heer Luijben, president der kamer, de bovengenoemde heeren Mutsaers, Diepen, de Burgemeester en eenige anderen door Z. M. ten diner zijn gevraagd.

Z. M. heeft geene [zoo als gewoonlijk] uitstapjes gemaakt. Alleen heeft Hoogstdenzelve, de aangelegd wordende werken bij Cromvoirt en zijne bouwhoeven alhier bezigtigd. Het schijnt dat zijne afwezendheid niet van langen duur zal zijn. Men heeft hier algemeen opgemerkt dat Z. M. eene blakende gezondheid geniet.

— Vrijdag ll. is alhier met buitengewone voorzorg en omzigtigheid gearresteerd de heer W. Bokex, beambte bij de administratie der domeinen; zaturdag is dezelve naar 's Bosch getransporteerd; deze zaak, welke denkelijk veel gerucht zal maken, staat in verband, zoo het schijnt, met misbruiken en ongetrouwheden, welke sinds jaren in genoemde administratie zouden hebben plaats gehad.

'S GRAVENHAGE den 5 Mei.

Heden zijn alhier in de Kerken voor de eerste maal gebeden ten hemel opgezonden voor de gelukkige bevalling van H. K. H. Mevrouw de Erfgroothertogin van Saksen Weimar-Eisenach, dochter van HH. MM. den Koning en de Koningin.

'S GRAVENHAGE den 6 Mei.

Z. M. de Koning is heden morgen vroegtijdig van Hoogstdeszelfs togt naar Tilburg in deze residentie teruggekeerd.

— Onderscheidene leden van het Koninklijk Gezin hebben heden morgen bereids de kermis bezocht en in eenige kramen aankoopen gedaan.

— Men wil dat het legaat, dat, zoo als bereids is gemeld, door wijlen Z. M. koning Willem Frederik aan de algemeene armen dezer stad bij uitersten wil geschonken is, de aanzienlijke som van *eene tonne gouds* zou bedragen, behalve een bijzonder legaat aan de gereformeerde diakonie.

Mengelwerk.

De kardinaal *Odescalchi*.

Den 6 December 1838, klopte de kardinaal Carlo Odescalchi aan het Noviciaat der Jesuiten te Verona aan, om op zijn drie en vijftigste jaar in de orde van den Heiligen Ignatius de Loyola, als novice, te worden aangenomen. Voorzeker was het een der meest in het oog loopende verschijnselen van onzen tijd, dat een, met de hoogste kerkelijke waardigheid bekleede en in zijn stand algemeen hooggeachte man zich vrijwillig van het purper ontdeed, om, als eenvoudig kweekeling, opgenomen te worden in eene orde, die van hare leden eene volkomen opoffering van den eigen wil vordert. Rome, Italie, ja geheel het buitenland stond verbaasd over dit onverwachte besluit des Kerkvorsten en welligt zullen menigeen er zich aan geërgerd en er alleen het gevolg eener oogenblikkelijke opwelling des gevoels in gezien hebben.

Doch dit was niet zoo. Reeds bij de herstelling der Societeit door Z. H. Pius VII, voedde Odescalchi dien wensch; zelfs was hem zijne opneming in de orde reeds toegezegd, en eene kamer gereed gemaakt in het orde-huis der Jesuiten van *S. Andrea al Monte Cavallo*, waar de H. Stanislas Kostka gewoond had en ook gestorven was. Destijds echter wist een zijner bloedverwanten zijn plan te verijdelen, en nu bleven al zijne latere pogingen, om aan zijn vurig verlangen te voldoen, zonder eenig gevolg. Niet voor het jaar 1838 mogt het hem gelukken, op zijne herhaalde en dringende bede, de toestemming des Heiligen Vaders te ontvangen, en, terwijl door den tegenwoordigen Aartsbisschop van Ferrara, den kardinaal Cadolini, aan het kollegie der Kardinalen, in geheime zitting vergaderd, de afstand des uitstekenden mans werd kenbaar gemaakt, had deze Rome reeds verlaten, om de eeuwige stad nimmer weder te zien. Te Modena wachtte hij het berigt van den afloop der konsistorie-zitting af, en, toen hij de Breve van Z. H., waarin zijne aftreding uit den rei der Kardinalen uitdrukkelijk werd bevestigd, ontving, riep hij verheugd uit: « *Dirupisti, Domine, vincula, mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.* » Dadelijk legde hij nu de eereteekens zijner hooge waardigheid af en verscheen in de kleeding eens eenvoudigen priesters. Eenige dagen later, begeleidde de rektor van het huis te Modena hem naar Verona, waar Odescalchi zijn proeftijd begon.

Hier was het zijn eenig streven, al de verpligtingen der orde ten strengste te vervullen, dewijl hij zich verzekerd hield, dat juist deze voor hem de weg was, om het waarachtige heil zijner ziel te bewerken. Hij wees dan ook alles van de hand, wat de herinnering aan de hooge waardigheid, tot nu toe door hem in de kerk bekleed, zou kunnen verlevendigen, en de gehoorzaamheid alleen kon hem bewegen, zich aan de verzachtingen, hem, uithoofde van zijn zwak ligchaamsgestel, voorgeschreven, te onderwerpen. Doch, na verloop van tijd, wist hij het door zijne dringende beden zoo ver te brengen, dat tusschen hem en de overige novicen niet het minste verschil zigtbaar was. De eenige onderscheiding, welke hij zich moest laten welgevallen, was, dat zijn proeftijd, op uitdrukkelijk bevel van den Pater Generaal, verkort werd; eene onderscheiding, welke hij zich door zijne voorbeeldige levenswijze had waardig gemaakt. Op den feestdag der zuivering van de H. Maagd, 1840, zou Odescalchi zijne geloften afleggen. Weinige dagen te voren, werden de novicen van het huis Verona, bijeengeroepen; nu verscheen Odescalchi in hun midden en sprak hun, op zijne knieën liggende, aldus toe: «De Societeit pleegt van hen, die tot de Professie worden toegelaten, te vorderen, dat zij, op de drie laatste dagen voor den tijd, van deur tot deur gaan, om aalmoezen in te zamelen. Dan, tijd en plaats in aanmerking genomen, hebben de oversten mij, gelijk andere novicen, van deze verpligting ontheven; eene verpligting, die in den waren geest vervuld, voor mij eene heilzame voorbereiding tot het naderende offer geweest zou zijn. In de plaats van deze aalmoes, heb ik van de Oversten de vergunning bekomen, eene andere te verzoeken, die mij welligt nog noodzakelijker is, deze aalmoes vraag ik u, eerwaardige vaders en geliefde broeders, en gij moogt ze mij niet weigeren. De aalmoes, die ik u hartelijk afsmeek, is eene geestelijke, en bestaat hierin: dat ieder van u de fouten en gebreken, welke hij in mij heeft opgemerkt, gelieve aan te teekenen en deze aanteekeningen aan den Pater rector, of den novicen-meester te overhandigen, die mij dan de liefde-dienst zullen bewijzen, ze mij voor te leggen. Gelooft mij, eerwaardige vaders en geliefde broeders! het zou mij bedroeven, te moeten denken, dat een van u, om welke reden dan ook, niet al, wat hij denkt, zou opteekenen. Mogt evenwel iemand zoodanige redenen hebben, dan behoeft hij er zijn naam niet onder te plaatsen; dit verlang ik niet, daar ik alleen bedoel, mijne fouten te kennen, ten einde ze, bij deze gelegenheid, met Gods genade te verbeteren; want het op te dragen offer moet zuiver van alle vlekken zijn. Ik eindig met u de verzekering te geven, dat ik voor u zal bidden, en dit des te vuriger, hoe onbekrompener gij mij de gevraagde aalmoes zult toereiken.» Daarna kuste hij den grond en vertrok stilzwijgende, gelijk hij gekomen was.

Buitengewoon groot was het getal van menschen, die het afleggen der geloften van den, in een nederigen Jesuit veranderden Kardinaal kwamen bijwonen; zoo dat de groote kerk van den H. Sebastianus te Verona, niet in staat was, ze allen te kunnen bevatten. Alle aanwezigen werden door het eigenaardige en roerende der plegtigheid diep bewogen, doch niemand was blijder dan Odescalchi, die, na afloop van dezelve, verheugd uitriep: «Laat nu, o Heer, uwen dienaar in vrede gaan!» In deze vrolijke stemming bragt hij ook den avond in den tuin met de novicen door. «Welk een groeten dag,» zeide hij, «is het heden voor mij geweest! Nooit, neen, nooit ben ik zoo blijde geweest. Indien ik mij aan de neiging van mijn verheugden geest overgaf, dan zoudt gij mij als David, voor den Heer zien dansen.» Het laat zich denken, welk een' diepen indruk het bij de jonge lieden moest te weeg brengen, een' Kardinaal, de verachting der wereld door zijn voorbeeld te zien prediken; dit was ook altijd het onderwerp van zijne gesprekken met hen. «De genoegens der wereld zijn nietig; die alleen, welke van God komen, zijn zuiver en zonder bitterheid.»

Odescalchi leefde gelijk hij sprak; zijn stichtend gedrag in verband met zijne talenten maakte hem uitnemend geschikt, om op anderen invloed uit te oefenen. Van daar dat men hem, dadelijk na zijne intrede in de orde, de leiding der geestelijke oefeningen — *exercitia spiritualia* — opdroeg; te bescheiden, om er zich niet tegen te verzetten, moest hij er zich echter uit gehoorzaamheid aan onderwerpen en zag hij zijn arbeid, zoowel in het huis als elders, waar hij deze oefeningen in het openbaar hield, met het gelukkigste gevolg bekroond. Verscheidene Bisschoppen noodigden hem uit, om in hunne Seminarien voor de kwekelingen tot den priesterstand de geestelijke afzondering — *retraite* — te houden. Overal, waar hij kwam, won hij aller harten; aanzienlijken en geringen stroomden hem van alle kanten toe; de ootmoedigheid, liefde en vriendelijkheid schenen hem uit de oogen en zijn voorkomen was zoo innemend, dat men niet dan met moeite van hem kon scheiden. Op zekeren tijd met een vetturino — huurkoetsier, — van Cremona naar Verona rijdende, was Odescalchi door deze niet herkend geworden, dan toen zij een gedeelte van den weg hadden afgelegd. Nu had de goede man naauwelijks het oog meer op zijne paarden en, ten einde steeds maar een paar woorden uit zijnen mond te hooren, wendde hij zich alle oogenblikken tot hem met de vraag, of hij hem ook met het een of ander kon dienen. Op een korten afstand van Verona, hield de vetturino stil, nam den hoed af en zeide met een' diepen zucht: «Eerwaardige Vader! voor dat ik u verlaat, moet gij mij uwen heiligen zegen geven. Als gij mij zegent, ben ik zeker, dat God mij voor ongelukken bewaren en mij en mijnen paarden gezondheid schenken zal, om voor mij zelven en mijn huisgezin, het brood te winnen.» Daarna knielde hij neder en ontving den zegen, terwijl Odescalchi hem liefderijk opwekte, op God zijn vertrouwen te stellen. — Toen hij, op een' anderen tijd, in het Seminarie te Cremona de exercitiën geëindigd had, gaf men hem een' knecht mede, om hem naar het Bisschoppelijke paleis, en naar eenige andere plaatsen, waar hij bezoeken had af te leggen, te begeleiden. Vreemd moest het Odescalchi voorkomen, dat zijn gids hem door eene reeks van enge en vuile stegen voerde; — dit kon echter dienen, om den weg te bekorten, doch na lang loopen kwam men niet aan het Bisschoppelijk paleis, maar, in een afgelegen hoek der stad, voor een huis aan, dat den behoeftigen toestand zijner bewoners duidelijk te kennen gaf. Hier verzocht de knecht hem binnen te gaan, en Odescalchi volgde hem met zijne gewone goedaardigheid. Nadat hij drie trappen had opgeklommen, kwam hem eene vrouw te gemoet met vijf kinderen, waarvan zij er één op den arm droeg; de knecht riep haar toe: «Zie, daar is de Kardinaal, van wien ik u zoo veel verhaald heb.» Nu vielen zij allen op de knieën en verzochten hem zijn zegen; hij gaf hun denzelven en sprak hun allen op het vriendelijkst toe; daarna geleidde de knecht hem naar den Bisschop.

Niets was den eenmaal in het purper gekleeden man onaangenamer, dan de aandacht van anderen op hem gevestigd te zien; hetgeen echter overal, waar hij zich vertoonde, het geval was, daar allen op hem wezen en hem eerbied betoonden. Daarom onthield hij zich van in het openbaar te wandelen en ging alleen dan uit, wanneer het hem door zijne Oversten werd aanbevolen. Altijd trachtte hij, onbekend te blijven en elk eerbewijs te ontwijken; wanneer hij, bij zijn oponthoud in deze of gene stad, gewaar werd, dat hij, van wege de Regering een plegtig bezoek te wachten had, dan maakte hij zich, eenige uren te voren, weg. Het klonk hem onaangenaam in de ooren, als men liet blijken, — hetgeen overigens toch zeer natuurlijk was — dat men den stap, die hem uit de wereld in het klooster bragt, op prijs stelde en bewonderde, hij zelf beschouwde zich als een' der Societeit opgelegden last en zeide meermalen tot de novicen, dat hij hen het geluk benijdde van welligt nog geroepen te kunnen worden, om op de buitenlandsche zendingen de Kerk te dienen. Over zijne onwaardigheid sprak hij dikwijls op een' schertsenden toon. Toen de overste van een vrouwen-klooster op zekeren tijd een rijtuig onder de, in Italie gebruikelijke benaming van *legno* — hout, — te zijner beschikking stelde, antwoordde hij met eene, in het hollandsch niet weder te

geven woordspeling: «*Si, un legno, ma un legno sulle spalle, ecco quel'o, che mi conviene.*» — O ja, een *legno*, maar een *legno* op de schouders, dit past mij. — Zijne ootmoedigheid maakte het hem onbegrijpelijk, dat de menschen zich zoo veel moeite gaven, hem te zien; zoo zeide hij eens tot den Pater, die hem op de reis vergezelde: «Als men naar mij vraagt, zeg dan, maar, dat » het aardige diertje in het rijtuig is en dat ieder, » die het zien wil, een bajokko — of 2½ cents — » moet betalen; op die wijze, » voegde hij er in vollen ernst bij, « zou de Societeit ten minste » nog eenig voordeel aan mij hebben. »

Terwijl Odescalchi jegens allen vriendelijk en toegevend was, was hij, ten aanzien van zich zelven, buitengewoon streng. Met zijne gelofte van armoede vereenigde hij de grootste ligchamelijke verstervingen; zijne kleeding, zijn voedsel en drank alles kwam hem te goed voor; maar dan vooral nuttigde hij zeer weinig, wanneer hij zich tot het houden eener missie, of der exercitien op reis bevond; slechts weinige zouden dit zoo goed als de hem vergezellende Pater hebben uitgehouden, daar hij dan niet zelden den ganschen dag, niet dan een stuk brood en twee zacht gekookte eijeren gebruikte. Hij spaarde zijn ligchaam niet, maar onderwierp het aan harde kastijdingen en zware verstervingen.

Gelijk het leven des uitmuntenden mans allen, die het geluk hadden, hem te leeren kennen, tot stichting diende, even zoo stichtend was ook zijn dood. Eene vroegere longziekte begon zich reeds in 1840, weder op nieuw te openbaren; men besloot derhalve, hem van woonplaats te doen veranderen en hij zelf koos Modena, wegens deszelfs gezonde lucht, tot zijn verblijf. Aanvankelijk bespeurde men ook eenige beterschap; hoewel Odescalchi zelf er niet aan twijfelde, of hij was het einde zijns levens genaderd. Wanneer men hem wegens die kortstondige verbetering zijner gezondheid geluk wenschte, bedankte hij vriendelijk, « maar, » voegde hij er dan bij, « ik ben een mensch van één dag. » Weldra nam zijne kwaal in hevigheid toe; maar gedurende al den tijd zijner dikwijls zeer pijnlijke ziekte, deed Odescalchi de grootste vriendelijkheid, een onuitputbaar geduld en eene onvoorwaardelijke overgeving in den goddelijken wil blijken; « *Fiat, Domine, fiat voluntas tua !* » was zijn gewoon gebed. Natuurlijk heerschte er zoowel in als buiten het Collegie de grootste deelneming; de beroemdste artsen werden geraadpleegd; maar de kunst kon slechts leniging der smarten, geene genezing te weeg brengen. Op het verzoek van den Pater rector om zich tot het houden eener negendaagsche devotie — novene — ter eere van den Eerwaardigen Kardinaal Bellarminus, met de geestelijken des huizes te vereenigen, gaf hij, na een kort stilzwijgen, tot antwoord: « als u Eerwaarde het verlangt zal ik die novene houden. »

Met elken dag werd zijn toestand bedenkelijker; intusschen ontving de zieke met veel vriendelijkheid nog menig bezoek en bragt den overigen tijd in het gebed door. Toen op zekeren dag, een der Paters hem het slotvers der novene voorlas; *vivet anima mea et laudabit te*, — mijne ziel zal leven en u loven — en hem daarbij deed opmerken, dat dit vers op hem toepasselijk was; antwoordde hij: « *erravi sicut ovis, quae periit*, » — ik heb gedwaald als een verloren schaap, — « maar door uwe barmhartigheid, o mijn Jesus ! » voegde hij er, zich tot een kruisbeeld wendende bij: « *mandata tua non sum oblitus.* » — uwe geboden heb ik niet vergeten. — Eindelijk voorzegde hij aan allen zijnen nabijzijnden dood. Hij ontving de H. H. Sacramenten der stervenden en verklaarde op den laatsten dag der novene, dat hij nog denzelfden dag zou sterven. Nu nam hij een roerend afscheid van zijne vrienden en de beide geneesheeren, hen allen zegenende. Kwartier vóór negen ure bepaalde hij met juistheid, dat hij nog drie kwartieren zou leven, en gaf ten halftien ure met een zacht lachje den geest. Algemeen was de droefheid; de kerk waarin de uitvaart moest plaats hebben, was zóó opgepropt vol, dat men het lijk naauwelijks er in brengen, en toen men het in den grafkelder zou nederlaten, waren het gedrang en verlangen, om nog iets van den, in geur van heiligheid gestorven, man te bezitten, zoo groot, dat men hem, ondanks alle tegenweer, van zijn hoofdhaar geheel beroofde en zijne kleederen op onderscheidene plaatsen gescheurd werden. Welligt behaagt het aan God, dezen zijn dienaar, ook nog na den dood, te verheerlijken. [*Katholiek.*]

Ingezonden Stukken.

Gisteren werd in de Societeit de Unie alhier, aan de Heer *E. J. Everts* (Lid derzelve) plegtig uitgereikt: Een Zilveren Medaille van verdiensten met Een bewijs dat deze aan den heer Everts, in Eene vergadering met algemeene stemmen was toegekend, als verdienstelijk Lid, en vooral, voor het vervaardigen, en aan de Societeit ten geschenke geven der Matrices, benodigt tot het munten der Medailles, die bij gelegenheid der handboog wedstrijden als prijzen en premien, ook als aandenken, en ten bewijs van Verdiensten worden uitgereikt; met algemeene toejuiching werd de aanspraak des voorzitters en des secretaris beantwoord, gelijk ook het repliek van den bekroonden hetwelk getuigd van de algemeene tevredenheid, Het is te hopen dat den onvermoeijde IJver der leden dier Societeit met de Beste gevolgen bekroond word.

Ok [illegible] verwachten wij weder in deze Societeit, Een algemeen Nationaal Concours der handboog schutterijen.

[illegible] *'s Bosch* 6 *Mei* 1844.

Advertentien.

*** Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER vrouwe *VAN DER DOES DE WILLEBOIS*, geboren *LUIJBEN.*

's Bosch 6 *Mei* 1844.

Finantiele belangen.

Mr. BERNARDUS HARTOGENSIS,

Keizerstraat te *'s Bosch.*

Annonceert, dat hij gedurende deze maand Mei zonder eenige korting uitbetaalt de nu UITGELOTE OOST-IND. LOSRENTEN met bij betaling der verschenen renten — tegen den Beursprijs. Koopt de NIEUWE 3 PERCENTS RECEPISSEN, en in antwoord op de hem gedane aanvragen, berigt geeft, aan alle Geestelijke en Wereldlijke Besturen, dat hij tegen eene onbeduidende vergoeding zich nu ook belast met DE ONTVANGST DER RENTEN OP HET GROOTBOEK ETC., zoo billijk als redelijkerwijs doenlijk deze korting zullende stellen. Zich daarvoor thans aanbeveelt.

*** Daar wij den 1e. dezer het smartelijk verlies, ondergaan hebben, van onzen waardigen Vader en Grootvader *ADRIANUS JOSEPHUS VAN DE WETERING,* hebben wij de eer onze geëerde begunstigers kennis te geven, dat de AFFAIRE in

GEBREIDE WOLLEN GOEDEREN,

door den Overledene sinds vele jaren uitgeoefend, op denzelfden voet en firma, voor onze gemeenschappelijke rekening, zal worden voortgezet.

's Hertogenbosch, 6 Mei 1844.

G. J. VAN DE WETERING.
A. J. M. VAN DEN BOGAERT.
H. A. A. VAN DEN BOGAERT.
M. T. A. VAN DEN BOGAERT.

*** De Ondergeteekende, FABRIKANT in

S I G A R E N,

HOF-LEVERANCIER

VAN ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING DER NEDERLANDEN

EN GEBREVETEERD DOOR

Z. K. H. den Prins van Oranje.

Door meerder uitbreiding van zijnen HANDEL een TWEEDE FABRIEK te *Amsterdam* op het Water, tegen over de nieuwe Beurs opgerigt hebbende, geeft langs dezen weg zijne geëerde Begunstigers en Handelsvrienden daarvan kennis, zich bij deze gelegenheid in derzelver voortdurende gunst en vriendschap aanbevelende; zullende alzoo komende bestellingen ad primo Mei ter hunner keuze zoo wel aan zijn huis te *Amsterdam* als te *'s Hertogenbosch* kunnen gedaan worden, en derzelver orders in beide etablissementen met den meesten ijver en bereidvaardigheid worden uitgevoerd.

's Hertogenbosch den 30 April 1844.

St. Jacobi Benjamin.

*** **M. SCHRÖDER geb. BODENSTAFF** te *'s Bosch*, berigt, dat zij ontvangen heeft de Nieuwe Modellen der

HOEDEN en MUTSEN,

en andere Nieuwigheden; en dat haar Magazijn ruim voorzien is van ZIJDE en andere Stoffen voor JAPONS en HOEDEN, FRANSCHE KATOENEN, CHWALS en ÉCHARPES, GEBORDUURDE GOEDEREN, STROOHOEDEN, LINTEN, enz. enz.

Adres: *Vughterstraat*, Lt. H. No. 359.

Tien Schrijnwerkers

Ongehuwd, van den Roomsch-Katholijken Godsdienst, kunnen dadelijk werk bekomen bij P. MAESEN te *Boxmeer*. Brieven Franco.

KAREL ACKERMAN

TE KEULEN,

heeft de eer het geëerd publiek bekend te maken, dat eene Scheeps-Lading **MOLENSTEENEN** uit zijne eigene Steengroeven van *NIEDERMENDIG* te *'s Hertogenbosch*, zijn gearriveerd, welke hij aan een ieder met vertrouwen kan aanbevelen.

Adres: Bij de Heeren *J. POMPEN* en *Gebroeders MANN*, te *'s Bosch.*

Graanmarkt van 's Hertogenbosch

Van Donderdag, Vrijdag en Zaturdag, den 2, 3 en 4 Mei 1844.

Rogge, werden de goede kwaliteiten tot vorige prijzen gereedelijk verkocht, terwijl afwijkende soorten niet dan tot merkelijk lagere prijzen te plaatsen waren.

Boekweit, prijs houdend.

Haver, vond veel vraag, doch niet ter markt; de navolgende prijzen zijn besteed geworden per Nederlandsch mud, als:

ROGGE.	*f* 4,35 à *f* 5,10.
BOEKWEIT.	- 4,85 - - 5,00.
HAVER.	- 0,00 - - 0,00.

Presumtive waarde op wigt:

ROGGE van 67, 69, 71 N. Pond	*f* 4,60, 4,90, 5,10.	
BOEKW. » 65, 67, 69 » »	- 4,60, 4,80, 4,90.	
HAVER » 38, 41, 44 » »	- 2,00, 2,30, 2,50.	

Rogge 6⅜ à 7⅛ ct., Boekw. 7 à 7 ct., Haver 5¼ à 5¾ ct.

Zijnde, de middelprijs van de Rogge, waarnaar de zetting van het brood op Donderdag den 2 Mei, is geschied 4.8977.

De 3 Nederl. ponden Roggebrood 25½ Cents.

Het — — — Roggebrood Boter *f* 0,50 à *f* 0,54.

De zetting van het Tarwe Brood, wordt alhier geregeld naar de Prijs-Kourant der Beurs van Rotterdam, welke is als volgt:

TARWE. Per Mudde.

Nieuwe Zeeuws. Overm. en Kadz. 1843 *f* 6.80 à *f* 8.20.
Rhijn en Kleefsche, 1843, middelmarkt, - 6.75.
Kleefsche en Hooglandsche, 1843, - 8.10.

EINDHOVEN den 7 Mei 1844.

De Prijzen der Granen zijn heden alhier geweest:

ROGGE het Ned. mud	*f* 4,60
BOEKWEIT	- 4,60
HAVER	- 2,30
Het Nederl. pond Roggebrood . .	- 0,07
Boter	- 0,00

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Maandag 6 Mei 4½ uur.

W. S. 2½ pCt. 60½, 61, 60¾. Nieuwe 3 pCt. 75, 75½. Dito 5 pCt. 100⅛. [illegible] Holl. Sp. 96½, 96. Amst. [illegible] Dito 5 pCt. [illegible] Port. [illegible] 44½, 45. Oude [illegible] 106½. Dito 4 pCt. [illegible] Stieg. en Co. 90½.

Gedrukt bij DE A. ALA en ROOIJ.